

C

Csiha Antalné Sziklai Ilona dr. (Nagybánya, 1899. szept. 3. – Debrecen, 1963. márc.- 6.): középiskolai tanár.

Az elemi és polgári iskolát szülővárosában végezte, a nyolcosztályos gimnázium négy felső osztályát Kolozsvárott, ott is érettségizett 1917-ben. A debreceni tudományegyetemen szerzett latin-görög szakos diplomát 1925-ben. 1925-től 1938-ig magántanítványokat oktat szülővárosában. 1938-ban házasságot köt Csiha Antal hajdúböszörményi gimnáziumi tanárral, és ettől az időponttól kezdődően Hajdúböszörményben él haláláig. 1950-től magyart és oroszot tanított az egyik helyi általános iskolában.

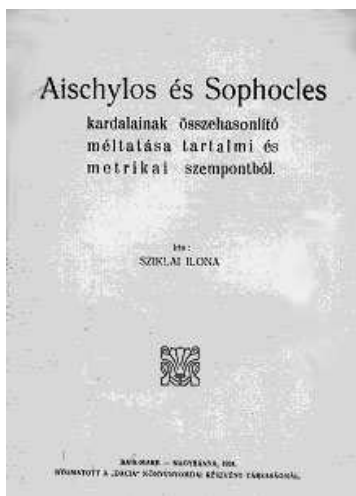
Szülvárosa, Nagybánya jelentős szerepet játszott a magyar művészettörténetben, az

ott működő festőkolónia meghatározta a város kulturális arculatát, a lakosságra egy magas szintű műveltségigény volt jellemző.

A szülővárosában végzett polgári után (latin különbözeti vizsgával) Kolozsvárott folytatta gimnáziumi tanulmányait, a De Gerando Antonina által szervezett gimnáziumban. Ott alapozta meg későbbi francia és német nyelvtudását. Középkorok éveire ezek, a férfi pedagógusok egy részét elvitték katonának. A tanárhiányt pótlandó az egyetemi oktatók segítettek be óradóként a gimnáziumi oktatásba. Osztyálynak az ismert klasszika-filológus, Csengery János tanította a latint és a görögöt. Úgy megszerettette vele a két nyelvet, hogy érettségi után ezen a két szakon folytatta tanulmányait, s szerzett tanári diplomát. Mivel román állampolgár volt, Magyarországon nem kapott állást, és Romániában sem taníthatott, mert nem nosztrifikálták a diplomáját. Magántanítást vállalt, olyan diákokat tanított, akik Magyarországon tettek vizsgát.

Doktorátust szerzett a debreceni egyetemen. Dolgozatának címe: Aischylos és Sophocles kardalainak összehasonlító méltatása tartalmi és metrikai szempontból. A téma alapos feldolgozásáról tanúskodik a Summa cum laude minősítés. Az értekezés a költők mély megértését mutatja. A befejezésben írja: „A két tragikus egyénisége s ebből kifolyólag művészete nemcsak korára, hanem a következő századokra is nagy és állandó befolyást

gyakorolt. A minden szép iránt lelkesülő görög nép megértette, s számos győzelemmel koszorúzta remekműveiket. A késő utókor pedig féltő kegyelettel őrzi munkáikat, hogy szellemi erejükben megtisztuljon, megerősödjék.”

Az az erkölcsi magatartás, amelyet a görögöktől tanult, szépen kapcsolódott keresztény hitéhez. A két világháború közti időszakban jelentős munkát végzett a Királyhágón inneni Református Egyházkerületben. Szerkesztőségi tagja és rovatvezetője volt a Református Jövő című újságnak, előadóként több konferencián vett részt, vallásos regényeket fordított németből magyarra (Norden Henrik: A varázsló unokaöccse).

Tudjuk, hogy Erdélyben az első világháború végétől kezdve az egyházaknak nagy szerepük van a nemzettudat ápolásában, az egyházi munka és a magyar kultúráért való küzdelem elválaszthatatlanul összekapcsolódik. Ennek tudható be, hogy a szomszédos országok magyarjai igazi ökumenikus szellemben támogatták egymás kulturális rendezvényeit.

Férjhez menetele után Hajdúböszörményben is bekapcsolódott az egyházi munkába, bibliakört vezetett, előadásokat tartott a Nőszövetségben. Magántanítással is foglalkozott.

1945 után a Bocskai István Gimnázium könyvtárát rendezte, majd az akkori gya-

korlatnak megfelelően elvégezte az orosz szakot.

Az eddig leírtakból gondolható, hogy szíve mélyén nem rokonszenvezett a szovjet rendszerrel. Ugyanakkor külön tudta választani a népet a vezetőitől, megszerette az orosz nyelvet, a szovjet irodalom értékes alkotásait. Természetesen Tolsztojt, Dosztojev-szkijt a háború előtt is ismerte. Megszervezte a diáklevelezést tanítványai részére, akik közül többen oroszstanárok lettek. Az ötvenes években magyart is tanított, apróbb színdarabokat írt klubdelutánokra, kultúr-műsört szervezett, tanórai és tanórán kívüli munkájába sok játékos elemet vitt be.

Egy volt tanítványa Dombi Zsuzsa a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Nemzetközi Kapcsolatok Intézetének nyugdíjas vezetője így emlékszik rá: „Óriási tudása volt. 12-14 éves, a világról vajmi keveset tudó tanítványait lenyűgözte az a tájékozottság, amivel eligazítani igyekezett őket az irodalom, a nyelvek vagy akár a hétköznapok világában. A világirodalom klasszikusait adta a diákok kezébe, mert tudta, hogy ami igazi érték, az életkortól függetlenül is megérthető és megszerethető. Felhívta tanítványai figyelmét a nyelvtudás fontosságára és arra, hogy csak alapos tudással lehet eligazodni a világban. Nem egy tanítványa az ő biztatására vállalta a gimnáziumi, majd főiskolai, egyetemi megmérettetést, és azoknak, akik a tanári pályán az irodalom és a nyelvek, más népek kultúrájának terjesztését választották, az ő egyénisége mindig példaértékű maradt. Egy nagyon nehéz és torz világban, ideológiáktól függetlenül általános emberi értékek tiszteltetésére nevelt, mint tudás, tisztesség, becsület. Most azt mondánánk, polgári értékek. A tehetséggondozás fogalma még ismeretlen volt, amikor ő már gyakorolta: figyelemmel kísérte tehetséges tanítványai útját, tanácsaival segítette őket, amíg tudta.”

Forrás:

Iskolai személyi anyag. Személyes emlékek, oklevelek, bizonyítványok.

Csiha László